

Blik op Boijl

Voorwaarts: 'gescheld' in Boijl!

Het is haast niet meer voor te stellen dat je zonder telefoon door het leven gaat. Toch is het nog maar vrij kort mogelijk om overal rechtstreeks naartoe te bellen: pas vanaf 1962 kan dat in heel Nederland. Voordat in een gebied de telefonie geautomatiseerd was, liepen alle contacten via een "meijuffrouw" in de lokale telefooncentrale. In 1881 verscheen de telefoon in Nederland; in 1901 kwam het eerste telefoonboek en in 1913 staat Boijl er voor het eerst in.

Hoe gaat schellen in zijn werk?

Vroeger had men het niet over telefoneren of opbellen, maar over (op)schellen. Hiervoor was het niet nodig een nummer te draaien. Je draaide de "kruk" van het toestel twee keer om, daarmee werd de centrale gewaarschuwd. Daarna nam je de haak van de telefoon, "drukt die tegen het oor" en dan noemde je "in de spreekbuis" je eigen nummer en het verlangde nummer. Wanneer de telefoniste de verbinding met het gewenste nummer tot stand had gebracht zei ze: "**Voorwaarts**". Op dat moment hing je de hoorn weer aan de haak, draaide de kruk nogmaals om, nam het luisterdeel weer op en dan had je (hopelijk) de gewenste persoon aan de lijn.

Kosten

Er was al vrij snel gedoe over de kosten van het gesprek. Er was een vast tarief per drie minuten. Blijkbaar vergat men nogal eens om de tijd bij te houden en dan liep de telefoonrekening flink op. Er werd namelijk alleen afgerekend in die eenheden van drie minuten: 50 cent, of 25 cent in daluren. Veel abonnees vonden dat de telefonistes een waarschuwing moesten geven wanneer de tijd bijna om was. Maar al in het allereerste telefoonboek werd opgenomen dat dit niet hun taak was en dat iedereen zelf op moest letten: meteen na het gesprek het "afschelsignaal" geven. (De kruk minimaal twee keer omdraaien.)

Die opvatting is niet juist: de telefonisten zijn niet verplicht de belanghebbenden te waarschuwen, indien de eerste 3 minuten voorbij zijn. De aanvrager behoort dus in zijn eigen belang er op te letten als die termijn is afgelopen, door onmiddellijk na het einde van het gesprek het afschelsignaal te geven, ter aankondiging, dat de verbinding kan worden verbroken.

Wordt dit verzuimd, dan loopt men gevaar, dat de geheele tijd, vanaf den aanvang van het gesprek tot het oogenblik, dat het Rijksbureau de verbinding opheft, in rekening wordt gebracht.

Om het de dames in de centrale niet te lastig te maken, was er ook uitleg over hoe je het nummer van de gewenste telefoonaansluiting moest uitspreken. Kortom: simpel was "opschellen" niet...

Het verdient aanbeveling de telefoonnummers op te geven met inachtneming van de volgende regels:

- a) nummers van 2 cijfers, alsmede die van 3 en 4 cijfers, welke op één of meer nullen of wel op 01—09 eindigen, worden volgens het gewone spraakgebruik genoemd:
69	=	negen en zestig
101	=	honderd een
510	=	vijfhonderd tien
1209	=	twalfhonderd negen
9900	=	negen en negentig honderd
8000	=	achtduizend
- b) van de overige nummers van 3 of 4 cijfers worden eerst de honderdtallen en vervolgens het overschietende gedeelte als afzonderlijke getallen volgens het gewone spraakgebruik genoemd:
121	=	één, een en twintig
963	=	negen, drie en zestig
1283	=	twalf, drie en tachtig
7924	=	negen en zeuwentig, vier en twintig

Let op: zeg "tachtig" en "zeuwentig".

Wordt gij opgeroepen, antwoord dan onmiddellijk en noem Uw naam.

Zeg niet: Hallo?

De eerste abonnee in Boijl

Zoals gezegd, duikt in 1913 voor het eerst de naam Boijl op in het telefoonboek. Het valt onder het Rijkstelefoonkantoor van Noordwolde. Er is in ons dorp één aansluiting: *De Coöperatieve Vereeniging tot aankoop van landbouwbenodigdheden "Boijl en Omstreken"*. Telefoonnummer: "8 te Noordwolde Friesland". Men moest er wel rekening mee houden dat het telefoonkantoor niet continu open was. Tussen 13 en 14 uur was de middagpauze en van half vier tot zes uur was het kantoor ook niet bereikbaar. Vanaf half acht kon er helemaal niet meer gescheld worden. Op zon- en

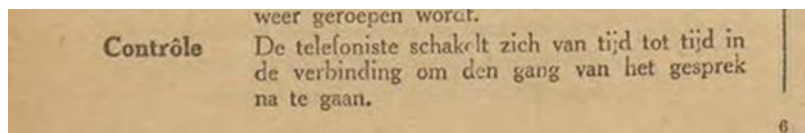
feestdagen kon je alleen tussen 8 en 9 uur en tussen 13 en 14 uur terecht voor een verbinding. Het aantal abonnees groeit niet snel: na 18 jaar, in 1931, zijn in Boijl vijf aansluitingen.

Hoe Boijl aan een PTT-kantoor kwam

In 1926 wordt het poststation in Zorgvlied opgeheven. Plaatselijk Belang Boijl ruikt een kans. Men wil graag een volwaardig PTT-kantoor en dan natuurlijk mét een openbare spreekcel erin. De voorwaarde voor zo'n cel is dat er in het gebied minimaal drie betalende abonnees zijn à 35 gulden per jaar. Om te voorkomen dat men het begrip "gebied" wat te ver oprekt, is verordonneerd dat de aansluitingen niet verder dan 1 km van het op te richten kantoor af liggen. En ja, de inzet van Plaatselijk Belang heeft succes: het kantoor komt er in 1930, op huisnummer 75b (nu Boijlerweg 80). Boijl wordt nu onder eigen naam vermeld in het telefoonboek.

Boukje Hoekstra-Zondergeld beheert het, met hulp van haar man. Als Age in december 1954 overlijdt, runt Boukje de zaak nog jarenlang alleen. Misschien had ze heel wat kunnen vertellen over de Boijliger levens, want zo nu en dan moest je beroepsmatig even meeluisteren...

Stimuleert het nieuwe postkantoor de interesse voor de telefoon? Ja, misschien wel, maar de jaren die komen

worden heel zwaar. De wereldwijde economische crisis in de jaren dertig en de daaropvolgende wereldoorlog zullen er zeker mee te maken hebben gehad dat het aantal aansluitingen jarenlang blijft hangen op 5. In 1938 komt firma Landman uit Zandhuizen er nog bij (nr. 6) en in 1942 heeft ook slager Hoeksma telefoon (nr. 7). Merkwaardig is dat het nummer van Hoeksma later 8 is, of is dit een foutje in het telefoonboek van 1950?

Het echtpaar Hoekstra

1931: vijf aansluitingen.

In 1946 krijgen de mensen weer moed en zijn er zes nieuwe aansluitingen.

In 1950 zijn er al 23 betalende abonnees. Merkwaardig dat café Knol wel bereikbaar is na kantooruren, maar de kraaminrichting niet. Maar ja, een mens moet nou eenmaal prioriteiten stellen...
1946

1950 (§ = bereikbaar buiten de kantooruren van de lokale centrale)

Automatisering: Vereniging Dorpsbelang Boijl komt in verzet

Op 20 december 1951 is de telefonie in onze regio geautomatiseerd. De abonnees zijn niet meer afhankelijk van de openingstijden van het postkantoor van familie Hoekstra. De 23 abonnees blij, maar de mensen zonder telefoon niet. De openingstijden worden ingeperkt en dat betekent veel minder gelegenheid om een telefoontje te plegen of een telegram te versturen. In Boijl ontstaat onrust. Niet alleen echtpaar Hoekstra krijgt de klagers over de vloer, ook klaagt men bij het bestuur van Dorpsbelang. Weer 'gescheld' in Boijl, maar nu in een andere betekenis!

Het bestuur besluit in gesprek te gaan met familie Hoekstra: kan dit niet anders, waarom niet wat langer open blijven?

Ontdaan verlaten de afgevaardigden het postkantoor. Wat de Hoekstra's vertellen, is onthutsend. Wat blijkt: de arbeidsvoorwaarden voor postkantoorhouders zijn abominabel.

De onrust in Boijl haalt de Leeuwarder Courant op 19 januari 1952.

Wat heeft dorpsbelang ondernomen? Er wordt een brief gestuurd naar de PTT. Maar helaas, op de ledenvergadering die in oktober 1952 wordt gehouden, moet men melden dat de PTT nooit gereageerd heeft op het schrijven. De heer Hoekstra, echtgenoot van de postkantoorhoudster, vertelt dat de PTT de beloning voor extra openingsuren nog in onderzoek heeft. Of de betere beloning er op korte termijn is gekomen, heeft uw archiefwerkgroep niet kunnen achterhalen. Maar misschien heeft dit zuinige beleid de PTT wel meer telefoonabonnees opgeleverd en was het tactiek... Hoe dan ook, Boijl gaat vanaf de jaren vijftig mee in de vaart der volkeren.

Archiefwerkgroep Boijl, Sjoukje Schlepers-Bergsma

Poststationhouders hebben een heel belangrijke functie in een plattelandsgemeenschap. Bovendien moeten ze toezicht houden op de postbestellers, maar ze verdienen amper de helft van wat een hulpbesteller krijgt! En pensioen? Vergeet het maar.

En nu, na de automatisering van de telefoon: voor ieder uur dat een postkantoor langer openblijft dan de gestelde termijn, ontvangt de beheerder een vergoeding van 2 cent! Maximaal 3 gulden per maand.

We kennen ons dorpsbelang: altijd bereid om zich in zetten voor de belangen van de bewoners. Maar dit is niet meer op dorpsniveau: niet alleen in Boijl, maar overal moet de slechte betaling aan de kaak worden gesteld! Actie dus! Dit kan ons bestuur natuurlijk niet alleen, daarom wil men ook de bestuurdersbond, de landbouworganisaties en de bond voor zuivelarbeiders erbij betrekken.